

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
The Development of Achievement by Using Learning Package
Application on “Sufficiency Economic” for
Mathayomsuksa 3 Students

สุภาพร เกติยะ*

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี 72110

Supaporn Keatiya*

Department of Social Study Legion and Culture, Banharnjamsaiwittaya 5 School

Song Phi Nong District, Suphan Buri Province, 72110

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 จำนวน 34 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5 จังหวัดสุพรรณบุรี ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.58/85.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3)

* ผู้รับผิดชอบบทความ : supaporn_5@gmail.com

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ตามรอยเท้าพ่อ ที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดการเรียนรู้, เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

Abstract

The purpose of this study were to 1) develop the learning package application on “Sufficiency Economic” for Mathayomsuksa 3 students follow by 80/80 criteria 2) compare the students’ achievement on sufficiency economic of Mathayomsuksa 3 students before and after study by learning package and 3) study the satisfaction of Mathayomsuksa 3 students toward learning management by learning package application on “Sufficiency Economic”. The samples were 34 students in Mathayomsuksa 3 class 4, the second semester at academic year 2017 of Banharnjamsaiwittaya 5 School, Suphan Buri Province by the cluster random sampling method. The instrument comprising of 1) learning package application on “Sufficiency Economic” for Mathayomsuksa 3 students 2) achievement test and 3) a set of questionnaire. Data analysis applied were percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t-test for dependent.

The result of this study showed: 1) the efficiency index of learning package application on “Sufficiency Economic” for Mathayomsuksa 3 students was 85.58/85.17 according to standard criterion 80/80 2) the students’ achievement of Mathayomsuksa 3 students on “Sufficiency Economic” after study by learning package was higher than before at .01 statistical significant levels and 3) the satisfaction of Mathayomsuksa 3 students toward learning management by learning package application on “Sufficiency Economic” was a high levels.

Keywords: learning packaged, sufficiency economic, social studies achievement.

1. บทนำ

จากการที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ นอกจากนี้แล้วยังเป็นผลจากการหวังพึ่งพิงความรู้ เงินลงทุน หรือตลาดจากภายนอกประเทศ โดยไม่ได้สร้างความมั่นคง ความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก ในขณะเดียวกันปัญหาซึ่งทับถมมาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง

ทางเศรษฐกิจและสังคมได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายทุน กระจายความเจริญ และกระจายรายได้ ระหว่างกลุ่มคนและในเชิงพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ความย่อหย่อนทางศีลธรรม ความเสื่อมสลายของ วัฒนธรรมที่ดีของสังคมไทย ตลอดจนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นปฏิรูปการศึกษา โดยใช้การเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาทักษะชีวิต คุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความ ร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาและสถาบันทางการศึกษา และการจัดการศึกษาที่เน้น การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 1)

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economic) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาล ที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อน เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้ประเทศไทยรอดพ้น และสามารถดำรง อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียง, 2550 : 5) ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ในขณะที่เวลานั้น จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และ ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้เกิด ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก (ประทีป พรหมสิทธิ์, 2544 : 4)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามาตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 โดยร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาและเยาวชน โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เป็นภาคีร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดนโยบายให้ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมดำเนินการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถาน ศึกษา นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ และคุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมใน การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการดำเนินการ ใน 3 ระดับ คือ 1) ระดับชาติ 2) ระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และ 3) ระดับปฏิบัติการ นอกจากนี้

กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง 2) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง 3) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี (เกษตรกรรม) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนดำเนินการตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 เพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตได้จริง สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นวิถีชีวิตที่มั่นคงยั่งยืนสืบไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 อ่างในถวัลย์ มาศจรัส, 2550 : 10)

จากการสังเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส23103 สังคมศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง พบว่านักเรียนส่วนมากเมื่อได้เรียนในสาระการเรียนรู้ดังกล่าว ยังเกิดความสับสนในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องมาจากการที่นักเรียนขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องทั้งในความหมายเชิงปรัชญาและการนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งปัญหานี้จะย่อมนำมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ด้วยความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้และสื่อนวัตกรรมต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชุดการเรียนรู้ (Learning Package) หรือชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อนวัตกรรมที่ครูนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งมาจากวิธีการเรียนการสอนหลายๆ ระบบ เข้ามาประสมประสานให้กลมกลืนกันได้อย่างพอเหมาะ นับตั้งแต่การเรียนรู้ด้วยตนเอง การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ มีเป้าหมายให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ไปทีละน้อย มีโอกาสคิดใคร่ครวญ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ตลอดจนมีโอกาสภาคภูมิใจในความสำเร็จ โดยสามารถทราบผลย้อนกลับทันทีหลังจากการทำกิจกรรมในชุดการสอน (เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง, 2555 : 122) ที่ผ่านมามีนักการศึกษาได้ทำการพัฒนาชุดการสอนและพบว่าประสบผลสำเร็จในการนำไปใช้จำนวนมาก เช่น งานวิจัยของพนารัตน์ ศรีปัญญากร (2553 : บทคัดย่อ) งานวิจัยของกัญฐาภรณ์ พานเงิน (2559 : บทคัดย่อ) งานวิจัยของณัฐกมล วัชรวงษ์ทวี (2556 : บทคัดย่อ) งานวิจัยของกิตติพงษ์ รมพฤกษ์ (2558 : 106-115) และงานวิจัยของธนาภา ทองดี และสุธาทิพย์ งามนิล (2558 : บทคัดย่อ) แสดงให้เห็นว่าชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้หนึ่งที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาและศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นอกจากจะเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนและเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่สูงขึ้นแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้องอีกประการหนึ่งด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ อยู่ในระดับมาก

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 5 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 117 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 จำนวน 34 คน ได้มาจากวิธีการคัดเลือกจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ รหัสวิชา ส23103 สังคมศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตัวแปรตาม จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และ 2) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ

4.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้สำหรับการพัฒนาครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ที่พัฒนาขึ้นเป็นระยะเวลา 18 ชั่วโมง ใช้เวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 2 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

5. แบบแผนการวิจัย

แบบแผนสำหรับการวิจัยผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้รูปแบบการวิจัยก่อนมีการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยววัดผลก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552 : 142)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำสื่อการสอนมาเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นระบบและรัดกุม มีจุดประสงค์ที่เด่นชัดและจับสมบูรณในตัวเอง ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 กิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชากับงานพัฒนาที่ยั่งยืน กิจกรรมที่ 2 เรื่อง ความหมายและเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมที่ 3 เรื่อง ความพอประมาณ กิจกรรมที่ 4 เรื่อง ความมีเหตุผล กิจกรรมที่ 5 เรื่อง การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เงื่อนไขความรู้ กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เงื่อนไขคุณธรรม และกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ความสมดุล 4 มิติ

2. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 วัดได้จากการทดลองแบบเดี่ยว แบบกลุ่มย่อย และแบบกลุ่มใหญ่ ตามแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556: 4-8) โดย E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ (Efficiency of Process) และ E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (Efficiency of Product)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง วัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัดได้จากคะแนนการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้รายงานสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท จำนวน 12 ข้อ

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษารายวิชา ส23103 สังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5 จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 กิจกรรมการเรียนรู้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบทดสอบประเภทปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีการให้คะแนนแบบตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน รวมคะแนนทั้งฉบับ 20 คะแนน ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบรายข้อ พบว่ามีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.77 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.74 และผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะในเชิงคุณภาพ เป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระต่อกัน (Dependent t-test) (ประสาธน์ เนิ่องเฉลิม, 2556 : 222-223)

9. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณดัชนีประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ

ชุดการเรียนรู้	การทดสอบประสิทธิภาพ	ดัชนีประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
เศรษฐกิจพอเพียง ตามรอยเท้าพ่อ	แบบเดี่ยว (1 : 1)	67.92/65.00
	แบบกลุ่มย่อย (1 : 10)	78.38/76.50
	แบบกลุ่มใหญ่ (1 : 100)	85.58/85.17

จากข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่า ชุดการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้น มีค่าดัชนีประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยเท่ากับ 85.58/85.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนที่พัฒนาขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบที่แบบไม่อิสระต่อกัน (Dependent t-test) ปรากฏผลการทดสอบตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียน

การทดสอบ	N	Mean	S.D.	t-test	df
ก่อนเรียน	34	10.94	2.96	17.06**	33
หลังเรียน		16.85	1.89		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนเท่ากับ 10.94 คะแนน (Mean = 10.94, S.D. = 2.96) และหลังเรียนเท่ากับ 16.85 คะแนน (Mean = 16.85, S.D. = 1.89) ค่าขนาดค่าสถิติทดสอบที่ได้เท่ากับ 17.06 (df = 33) ทำให้สามารถสรุปได้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียนที่พัฒนาขึ้น

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียนที่พัฒนาขึ้น สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียน

ข้อ	รายการความพึงพอใจ	ค่าสถิติ		ระดับความพึงพอใจ
		Mean	S.D.	
1	ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและง่าย	4.59	0.70	มากที่สุด
2	ช่วยเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น	4.44	0.70	มาก
3	ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.32	0.84	มาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อ	รายการความพึงพอใจ	ค่าสถิติ		ระดับความพึงพอใจ
		Mean	S.D.	
4	ชุดการเรียนรู้มีความชัดเจน และเข้าใจง่าย	4.24	0.92	มาก
5	แบบฝึกหัดในชุดการเรียนรู้แต่ละตอนมีความเหมาะสม	4.24	0.96	มาก
6	ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	4.24	1.05	มาก
7	การเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนที่น่าสนใจ	4.44	0.70	มาก
8	ช่วยให้มีความสนุกสนานกับการเรียนรู้	4.68	0.68	มากที่สุด
9	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้	4.62	0.49	มากที่สุด
10	สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้	3.47	1.56	ปานกลาง
11	ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	4.15	1.18	มาก
12	ช่วยสร้างให้นักเรียนมีความมั่นใจและมีทักษะในการเรียน	4.12	1.27	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวม		4.29	1.01	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ในระดับมาก (Mean = 4.29, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาจำแนกแต่ละรายการ พบว่า รายการที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ช่วยให้มี ความสนุกสนานกับการเรียนรู้ (Mean = 4.68, S.D. = 0.68) รองลงมาได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ (Mean = 4.62, S.D. = 0.49) และช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและง่าย (Mean = 4.59, S.D. = 0.70) โดยมีความพึงพอใจในทั้ง 3 รายการในระดับมากที่สุด

10. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาพบว่าชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.58/85.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้ คือ ประการที่ 1 ด้านเนื้อหาขั้นตอนและวิธีการนำเสนอเนื้อหา ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านของการสอนสังคมศึกษา และการพัฒนาสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งนักเรียนยังสามารถเลือกเรียนเนื้อหาได้อย่างอิสระ เพราะนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กำลังมีความสนใจเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่สามารถบังคับได้ ดังที่ วัชร ขำวิจิตร (2542 : 110) กล่าวว่า นักเรียนในวัยนี้ต้องการศึกษา ต้องการเรียนรู้ และต้องการที่จะศึกษาด้วยตนเอง

หากจะทำสิ่งใดก็จะเป็นเพราะนักเรียนเกิดความสนใจเอง ประการที่ 2 ด้านการออกแบบ ชุดการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นได้มีการออกแบบอย่างรัดกุมและเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยในชุดการเรียนจะประกอบไปด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบย่อย และแบบทดสอบหลังเรียน รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชากับงานพัฒนาที่ยั่งยืน กิจกรรมที่ 2 เรื่อง ความหมายและเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมที่ 3 เรื่อง ความพอประมาณ กิจกรรมที่ 4 เรื่อง ความมีเหตุผล กิจกรรมที่ 5 เรื่องการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เงื่อนไขความรู้ กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เงื่อนไขคุณธรรม และกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ความสมดุล 4 มิติ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ไปตามขั้นตอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสกินเนอร์ที่กล่าวว่า ถ้าแบ่งเนื้อหาวิชาที่จะถ่ายทอดให้กับนักเรียนทีละน้อย เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน นักเรียนจะได้รับความรู้ได้ดีกว่าการให้ความรู้แก่นักเรียนครั้งละมากๆ ประการที่ 3 ด้านรูปแบบการนำเสนอ ชุดการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนี้ ได้จัดเนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละเรื่องให้มีความครอบคลุมและจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก แบ่งเนื้อหาเป็นตอนๆ จัดโครงสร้างอย่างเป็นระเบียบ มีความสัมพันธ์กันและง่ายต่อการใช้งาน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของแต่ละคน และการให้ผลย้อนกลับในทันที เป็นอีกสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ชุดการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากการให้ผลย้อนกลับเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนได้ทราบผลการเรียนของตนเองในทันทีที่ทำแบบทดสอบหรือกิจกรรมเสร็จ ทำให้เกิดความสนใจในการเรียน ตั้งใจที่จะตอบคำถามและไม่เกิดการเบื่อหน่าย เพราะการที่นักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น และเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาของธนาภา ทองดี และสุชาติพิทย์ ทองนิล (2558 : 89) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.10/80.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80 ผลการวิจัยของจิราภา วีระพันธ์ (2555 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.34/81.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมพรธม เสนาชัย (2555 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.57/81.72 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนด้วยชุดการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ก่อนที่นักเรียนจะเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการอธิบายการใช้งาน และภายหลังจากที่ได้อธิบายแล้ว นักเรียน

ทุกคนต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งผลปรากฏว่านักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนไม่ดีเท่าที่ควร โดยอาจเกิดจากเนื้อหาดังกล่าวนักเรียนยังไม่ได้เรียน ซึ่งแบบทดสอบก่อนเรียนดังกล่าวจะประกอบไปด้วยเนื้อหา ตัวอย่าง โดยเป็นส่วนที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ในชุดการเรียน จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนทำคะแนนก่อนเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะนักเรียนยังไม่ได้ลงมือเรียนรู้เนื้อหาดังกล่าวนั้น และอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ เมื่อนักเรียนเรียนครบทุกกิจกรรมหรือบทเรียนแล้ว นักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนได้คะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนทุกคน อันเป็นผลจากการที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับในแต่ละบทเรียนมีเนื้อหา ตัวอย่าง และแบบฝึกหัดประจำหน่วยที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ ให้นักเรียนได้ฝึกทำ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนแล้ว จึงพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของมะลิวัลย์ ล้วนสัง (2559 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยของอภิญา ปัญยะ (2551 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง การทำขนมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่อง การทำขนมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยที่นักเรียนทุกคนมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และร้อยละของความก้าวหน้าทางการเรียนด้วยชุดการสอน เรื่อง การทำขนมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมเท่ากับ 26.92 คะแนน ผลการวิจัยของอลักษณ์ คานแก้ว (2559 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของกัลยา เลิศล้ำ (2550 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอน สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอน สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกแต่ละรายการ พบว่ารายการที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ช่วยให้มีมีความสุขกับการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ และช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและง่าย โดยมีความ

พึงพอใจในทั้ง 3 รายการในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีการเรียนแบบอิสระ เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของตน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสื่อ นักเรียนสามารถเรียนเนื้อหาและทบทวนเนื้อหาได้บ่อยครั้งตามที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณษา ครุฑเงิน (2555 : 75) สดศรี ชลิ่งสุทธิ (2556 : 93) และสุริรัตน์ โภธิสาขา (2556 : 53) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่มีโครงสร้างอย่างเป็นระบบ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกัลยา เลิศล้ำ (2550 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอน สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการสอน สาระที่ 3 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจรายข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ผลการวิจัยของอาลักษณ์ คานแก้ว (2559 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมาก และผลการวิจัยของอภิญา ปัญยะ (2551 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง การทำขนมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน เรื่อง การทำขนมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนสามารถนำความรู้จากที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้, ชุดการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และชุดการสอนส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ การใช้ชุดการสอนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง และชุดการสอนจัดให้มีการวัดและประเมินผลด้วยตนเอง นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียน เรื่อง การทำขนมไทยโดยใช้ชุดการสอน, ชุดการสอนส่งเสริมให้นักเรียนภูมิใจและยอมรับความสามารถของตนเอง ตามลำดับ

11. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยเท้าพ่อ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เนื่องจากชุดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้เช่นกัน
2. ในการนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ ครูควรศึกษาคู่มือการใช้อย่างรอบคอบ และเตรียมความพร้อมทั้งด้านกิจกรรมการเรียน สื่อและวัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม และครูควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงและปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

3. ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ครูต้องคอยดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา คอยกระตุ้นและให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

12. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาชุดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่มีความต่อเนื่องกันในระดับชั้นปีที่เรียนหรือในระดับเดียวกัน
2. ควรมีการศึกษาหรือสร้างชุดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานั้นๆ
3. ควรมีการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความต้องการ (Need Analysis) ของนักเรียนเกี่ยวกับการสร้างและออกแบบชุดการเรียนรู้ และให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างและพัฒนา ทั้งนี้ จะทำให้ได้ชุดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนยิ่งขึ้น

13. เอกสารอ้างอิง

- กัญฐาภรณ์ พานเงิน. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ชุมชนริมน้ำจันทบูร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กัลยา เลิศล้ำ. (2550). การพัฒนาชุดการสอน สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 26 พฤษภาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/208244>
- กิตติพงษ์ ร่มพุกษ์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหัวหินวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 18 (1).
- เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2550 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จิรภา วีระพันธ์. (2555). การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- เฉลิมพรรณ เสนาชัย. (2555). **การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 5 (1).
- ณัฐกมล วัชรวงษ์ทวี. (2556). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรป สาระภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). **นวัตกรรมทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ธนาภา ทองดี และสุธาทิพย์ งามนิล. (2558). **การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ**, 5 (9).
- ประทีป พรหมสิทธิ์. (2544). **ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.** ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). **วิจัยการเรียนรู้การสอน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนารัตน์ ศรีปัญญากร. (2553). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2552). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา.** กรุงเทพฯ: เฮ้าออฟเคอร์มิสท์.
- มะลิวัลย์ ถ้วนแสง. (2559). **การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.yantakao.ac.th/index.php/20>
- วัชรวิ ขำวิจิตร. (2542). **แบบฝึกการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สดศรี ชลิ่งสุทธิ. (2556). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง สารสนเทศและการสืบค้น วิชาสารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ.** กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพรรณษา ครุฑเงิน. (2555). **การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ข้อมูลและสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สุรรัตน์ โปธิสาขา. (2556). **บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อภิญา ปัญยะ. (2551). **การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง การทำขนมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเวียงกาหลงวิทยา**. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=16661

อลักษณ์ คานแก้ว. (2559). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 17 เมษายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.triamudomsouth.ac.th/tusouth/index.php/alak1>